

Pedeset godina časopisa *Goriva i maziva*

Poštovani čitatelji !

Veliko mi je zadovoljstvo istaknuti, da brojem koji je pred Vama obilježavamo **pedeset godina redovitog izlaženja časopisa *Goriva i maziva***! U svome području naš se časopis ubraja među najstarije u svijetu, pa je značaj ove obljetnice time i veći. Zasluga za to u prvome redu pripada njegovim osnivačima, a zatim i cijelom nizu stručnjaka koji su radom u uredništvu časopisa i Hrvatskom društvu za goriva i maziva, sudjelovanjem na stručnim i znanstvenim skupovima Društva, a zatim pisanjem radova i članaka, te pronalaženjem novih pretplatnika i podupiratelja iz gospodarstva, doprinijeli redovitom izlaženju časopisa kao i njegovoj čitanosti.

A kako je sve počelo? Sredinom 1959. godine, tadašnji Savezni centar za primjenu goriva i maziva, specijalizirani stručni ogranak Saveza mašinskih i elektrotehničkih inženjera i tehničara Jugoslavije, u suradnji s Izdavačkim odjeljenjem Saveza društava za zaštitu materijala Jugoslavije, počeli su s izdavanjem vlastitog stručnog časopisa nazvanog „Tehnika podmazivanja i primjena goriva“. Isprva je zamišljen kao dvomjesečnik, s glavnom zadaćom da popularizira tada razmjerno novo i značajno tehničko područje, da pomogne u stvaranju i usavršavanju stručnjaka te da omogući uvođenje suvremenih tehničkih dostignuća iz tog područja u industriju i općenito u gospodarstvo. Prvi glavni urednik časopisa bio je ing. Josip Verčon iz Beograda, a članovi redakcijskog odbora prof. ing. Albert Struna iz Ljubljane, ing. Bogdan Vajagić iz Zagreba i ing. Antun Belan iz Rijeke. Početne teškoće materijalne i organizacijske prirode kao i malobrojnost stručnjaka i znanstvenika specijaliziranih u ovome području, uzrokovali su početnu neredovitost u izlaženju časopisa. Ipak, časopis je uskoro prikupio pretplatnike iznad očekivanja, dokazujući potrebu za ovakvim časopisom, pri čemu je ocijenjen kao zanimljiv i na zavidnoj stručnoj razini. Početkom 1964. redakcijski odbor se mijenja i proširuje, većinom stručnjacima iz Siska, Rijeke i Zagreba. Bili su to dipl. ing. Josip Širola, dipl. ing. Vladimir Zima, dipl. ing. Šime Šavar, dipl. ing. Vinko Wering i dipl. ing. Ivan Zamberlin. Zanimljivo je napomenuti da je 1964. poplava u Zagrebu prouzrokovala i potpuno uništenje cjelokupnog arhiva i dokumentacije Društva i časopisa. U to vrijeme težište časopisa potpuno se prebacuje u Hrvatsku, kao predvodnicu u ovoj struci, i tako ostaje do danas. Izlaženje časopisa postaje redovito, a prve radove počinju objavljivati kasnije isknuti stručnjaci, među kojima je i dipl. ing. Ivo Legiša, kasnije dugogodišnji glavni urednik časopisa i drugih izdanja GOME.

Od samoga početka, časopis uz znanstvenu njeguje i ističe praktičnu usmjerenost, te teži osigurati visoku stručnu i znanstvenu razinu kao i suvremenost tema. Najbolje se to ogleda u naslovima prvih radova, gdje su pojedine teme uz osuvremenjenje sadržaja zanimljive i danas: M. Đorđević, Višegorivni motor, 1 (1959) 79; D. Krpan, Utjecaj procesa starenja na svojstva nekih motornih ulja, 2 (1961) 3; S. Thompson,

Neki problemi oko primjene avionskih goriva i maziva, 2 (1961) 19; R. Leonard, Suradnja u znanstveno-istraživačkom radu – uvjet za tehnički razvoj u motornoj i naftnoj privredi, 2 (1961) 149; M. Zambeli, Iskustva sa cestovnih ispitivanja goriva i maziva, 3 (1963) 12; E. Dyhrenfurth, Noviji razvoj aditiva za motorna ulja, 3 (1963) 127; Motorna ulja s produženim vijekom trajanja, 4 (1964/65) 30, i tako dalje. Ukratko, u tih pedeset godina objavljeno je cijelo bogatstvo radova i rezultata u područjima poboljšanja i unapređenja sastava, svojstava i primjene mineralnih, sintetičkih, obnovljivih i smjesnih goriva i maziva, tehnologija preradbe nafte i drugih sirovina, djelovanja, primjene i razvoja aditiva, formulacijskog inženjerstva, ispitnih metoda, normizacije, novih i unaprijeđenih pogonskih sustava – motora s unutarnjim izgaranjem, elektrokemijskih motora, mješovitih pogonskih sustava, kao i zaštite okoliša u svim područjima proizvodnje i primjene goriva i maziva.

Danas su *Goriva i maziva (Fuels and Lubricants)* časopis za tribologiju, tehniku podmazivanja, tehnologiju i primjenu kapljevitih i plinovitih goriva te inženjerstvo izgaranja. Objavljuje znanstvene i stručne radove, te tehničke i druge priloge od interesa pretežito iz područja tehničkih znanosti, kemijskog inženjerstva i strojarstva. Znanstveni radovi objavljuju se dvojezično, na hrvatskom i engleskom jeziku, a radove ocjenjuju najmanje dva recenzenta. Od 2000. puni tekst radova besplatno je dostupan na internetskim stranicama časopisa (<http://hrcak.srce.hr/goma>) i Društva (www.goma.hr), a objavljeni radovi smiju se koristiti za osobnu ili obrazovnu svrhu uz poštovanje autorskih prava autora i izdavača. Izlazi tromjesečno (kvartalno), a svaki broj se tiska u 450 primjeraka. U 2010. objavljeno je dvanaest radova autora iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Slovenije, Njemačke, Velike Britanije, Japana i SAD-a. Također, 2010. podnesena je prijava za indeksiranje časopisa u bazama Scopus, EnCompassLIT i Compendex (Elsevier).

Budući da su teško ratno vrijeme i sustavne promjene u društvu i gospodarstvu većim dijelom iza nas, i usprkos možda manjem broju stručnjaka u usporedbi s nedavnim razdobljem, te imajući na umu današnji brzi razvoj tehnologija u ovome području i promjene koje se događaju i slijede, a koje pred inženjere stavljaju i sve veće izazove, treba očekivati da će potreba za časopisom *Goriva i maziva* i nadalje biti zapažena, te da će časopis i Hrvatsko društvo za goriva i maziva uspjeti osigurati i nadamo se, unaprijediti suradnju i podršku pretplatnika kao i gospodarstva koje djeluje u području goriva i maziva. Ovdje bih posebno istaknuo INA Industriju nafte d.d. kao stalnog podupiratelja u materijalnom, ali još i više u stručnome dijelu stalnom suradnjom svojih djelatnika. Za prisjećanje, u ovom broju prilažemo nekoliko promidžbenih poruka iz "povijesti". S ciljem daljnjeg osiguranja i produblivanja te neophodne podrške i suradnje, uredništvo će težiti održanju i poboljšanju kvalitete znanstvenih i stručnih radova, suvremenosti, te zanimljivosti članaka i drugih priloga.

Ante Jukić
glavni urednik